

Алматинский технологический университет

Кафедра Бухгалтерский учет и финансы

Экономический анализ

1 лекция

**Экономикалық талдаудың пәні мен міндеті,
объектісі және мазмұны.**

Автор: Даулетбаков Б.Д.

dauletbakovb@mail.ru

**Алматы
2015**

Экономикалық талдаудың пәні мен міндеті, объектісі және мазмұны.

Сұрақтар:

- 1. Басқару жүйесінде экономикалық талдаудың орны.**
 - 2. Басқару жүйесінің негізгі функциялары.**
 - 3. Экономикалық талдаудың мазмұны, пәні және міндеттері.**
 - 4. Экономикалық талдау түрлері.**
-

Экономикалық талдаудың пәні мен міндеті, объектісі және мазмұны.

Аннотация

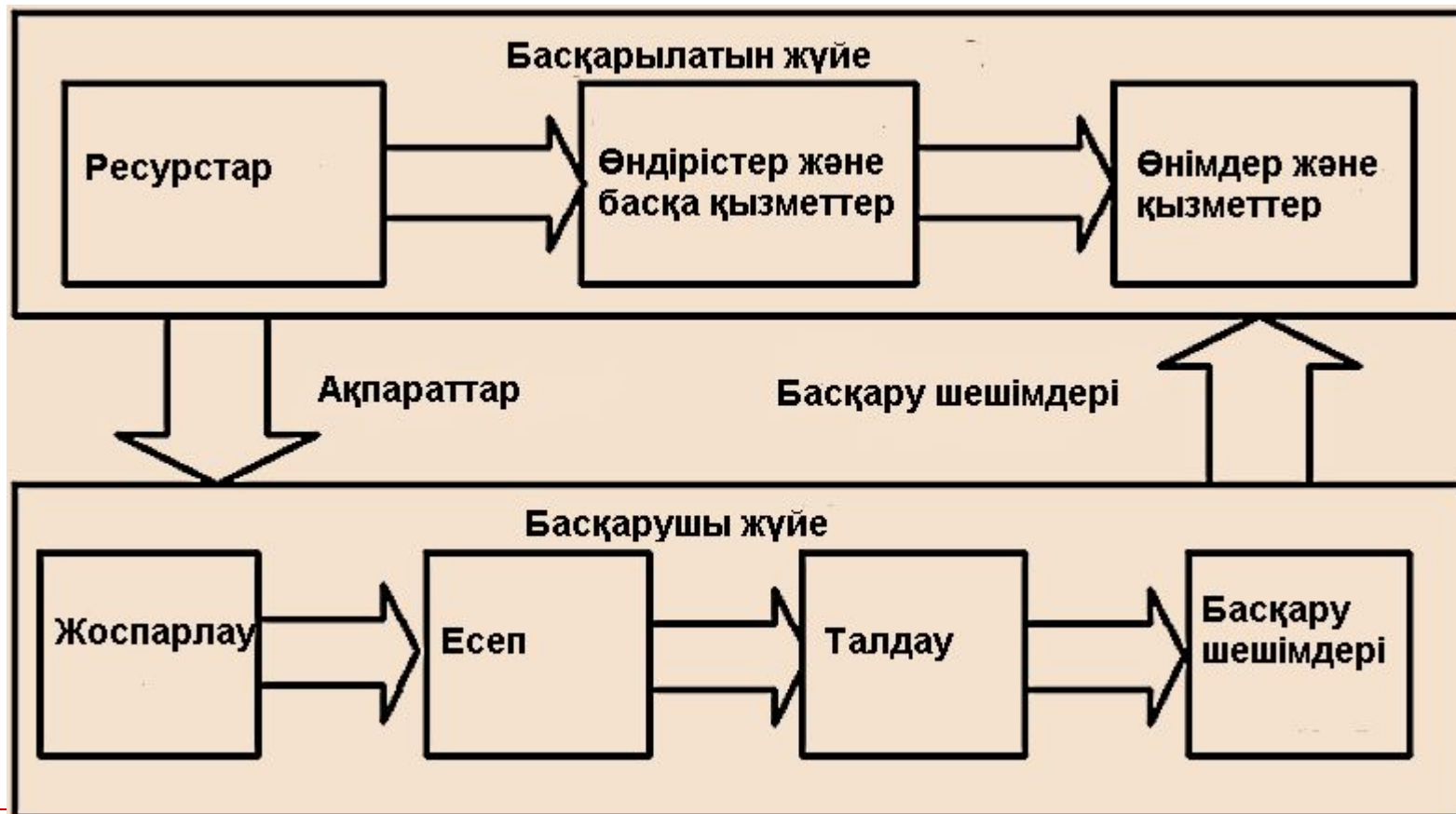
- **Экономикалық талдау** - басқару шешімдерін қабылдаудың ғылыми негізі, себебі кез-келген кәсіпорынның нәтижелері сыртқы пайдаланушыларға да (инвесторларға, кредиторларға, акционерлерге, тұтынушыларға) және ішкілерге (компания менеджерлері, ӨАБ қызметкерлері) мүдделі.
-

Экономикалық талдаудың пәні мен міндеті, объектісі және мазмұны.

Аннотация

- **Экономикалық** талдаудың негізі кәсіпорынның қаржы-шаруашылық жұмысын бағалау және орындау болып табылады.
 - **Экономикалық мамандықтың әрбір білікті маманы** экономикалық талдаудың заманауи әдістерін білу керек, оларды нарық жағдайындағы өзгерістерге бейімдей отырып, дұрыс тиімді шешімдерді қабылдау керек.
-

1. Басқару жүйесінде экономикалық талдаудың орны.

1. Басқару жүйесінде экономикалық талдаудың орны.

- **Экономикалық талдаудың жүйелі тәсілінің принципі кәсіпорынның және оның салаларының барлық аспектілерін, олардың өзара қарым-қатынастарын және экономикалық қызмет көрсеткіштерінің динамикасын зерттеудің логикалық дәйектілігін қарастырады.**
-

1. Басқару жүйесінде экономикалық талдаудың орны.

- Экономикалық талдауының негізгі кезеңдері:**
 - 1 кезең. Экономикалық қызмет үш өзара байланысты элементтерден тұратын жүйе ретінде қарастырылады:**
 - Ресурстарды пайдалану;**
 - Өндірістік процесс;**
 - Дайын өнім шығару.**
-

1. Басқару жүйесінде экономикалық талдаудың орны.

-
- Экономикалық талдауының негізгі кезеңдері:
 - Жүйенің **кірісі** ресурстардың ағымы: еңбек құралдары, еңбек және еңбек ресурстары.
 - Жүйенің **шығуы** - дайын өнімдердің, жұмыстар мен қызметтердің ағымы.
-

1. Басқару жүйесінде экономикалық талдаудың орны.

- Экономикалық талдауының негізгі кезеңдері:**
 - 2 кезең. Кәсіпорын қызметін сипаттайтын көрсеткіштерді таңдау:**
 - Синтетикалық;**
 - Аналитикалық**
-

1. Басқару жүйесінде экономикалық талдаудың орны.

- Экономикалық талдауының негізгі кезеңдері:**
 - 3 кезең. Экономикалық талдаудың блок - схемасын құрастыру, яғни, экономикалық көрсеткіштерді қалыптастыру модельдері мен олардың арасындағы қатынастарды орнату.**
 - 4 кезең. Блоктар көрсеткішінің өзгеруіне әсер ететін факторлар арасындағы қатынастарды анықтау.**
-

1. Басқару жүйесінде экономикалық талдаудың орны.

- Экономикалық талдауының негізгі кезеңдері:**
 - 5 кезең. Сандық деректерді негіздеу.**
 - 6 кезең. Алынған сандық деректерді талдау және бағалау, зерттеу нәтижелерін синтездеу.**
-

2. Басқару жүйесінің негізгі функциялары.

- **Жоспарлау**
 - **Жоспарлаудың басты мақсаты - кәсіпорын экономикасының жоспарлы дамуын қамтамасыз ету және әрбір мүшесінің (қызметкердің) жұмысын қамтамасыз ету, ең жақсы нәтижелерге қол жеткізудің жолын анықтау.**
-

2. Басқару жүйесінің негізгі функциялары.

- **Есеп (Бухгалтерлік есеп)**
 - **Өнімді басқару үшін, сіз өндірістік процестің барысы мен жоспарларды жүзеге асыру туралы толық және дәл ақпарат алуға тиіссіз.**
 - **Бухгалтерлік есеп - өндірісті басқаруға және жоспарлар мен өндіріс процестерінің орындалуын бақылайтын деректерді үнемі жинау, жүйелеу және синтездеуді қамтамасыз етеді.**
-

2. Басқару жүйесінің негізгі функциялары.

- **Талдау**
 - **Өндірісті басқару үшін жоспардың қалай жүзеге асырылып жатқаны, сондай-ақ кәсіпорын экономикасындағы өзгерістердің үрдістері мен сипаты туралы білу қажет.**
 - **Талдау өндіріс факторларын пайдаланудағы проблемалардың көздерін анықтау үшін негіз болып табылады.**
-

2. Басқару жүйесінің негізгі функциялары.

- **Талдау**
 - **Экономикалық талдау - бухгалтерлік есеп пен басқару шешімдерінің арасындағы байланыс ақпараттын түсіну үшін қажет,**
-

2. Басқару жүйесінің негізгі функциялары.

- **Басқару шешімдері**
 - **Басқару шешімдері - басқару жүйесінің барлық функцияларын біріктіретін соңғы нәтиже.**
 - **Басқару шешімдері басқару жүйесі ретінде де, әрбір басқару функциясында да жасалады.**
-

2. Басқару жүйесінің негізгі функциялары.

- **Басқару шешімдері**
 - **Басқарушылық шешімдер - басқару объектісіне әсер ету әдістерінің және әдістерінің жиынтығы, оны нормативтік қалыпқа келтіру.**
 - **Әрбір басқару шешімі ақылға қонымды, объективті және тиімді болуы керек.**
-

2. Басқару жүйесінің негізгі функциялары.

- **Қорытынды:**
 - **Экономикалық талдауды ғылыми негіздеуге және басқару шешімдерін оңтайландыруға қажетті деректерді дайындау бойынша қызмет ретінде қарастыруға болады.**
-

3. Экономикалық талдаудың мазмұны, пәні және міндеттері.

-
- **Экономикалық талдау** ғылым ретінде арнайы білім жүйесін біріктіреді, олар келесілермен байланысты:
 - Объективті экономикалық заңдылықтар мен субъективті тәртіптегі факторлардың ықпалынан қалыптасатын экономикалық процестерді және олардың бірлесіп әрекет жасауын зерттеу;
 - Бизнес-жоспарларды ғылыми дәйектеумен, олардың орындалуын объективті бағалаумен;
 - Жағымды және жағымсыз факторларды анықтаумен, олардың ықпалын сандық өлшеумен;
 - Шаруашылық дамудың пропорциялары мен тенденцияларын ашу, пайдаланылмаған ішкі шаруашылық резервтерді анықтаумен;
 - Ілгері тәжірбиелерді жалпылаумен және оптимальді басқару шешімдерін қабылдаумен.
-

3. Экономикалық талдаудың мазмұны, пәні және міндеттері.

- **Экономикалық талдаудың пәні** – экономикалық ақпарат жүйесінде көрніс табатын, субъективті және объективті факторлардың әсерінен пайда болатын, ұйымның шаруашылық процестері, олардың қызыметінің әлеуметті-экономикалық тиімділігі мен соңғы қаржылық нәтижелері болып табылады.

 - **Экономикалық талдаудың пәні** объективті және субъективті факторлардың әсерінен пайда болатын шаруашылық процестер мен оның соңғы нәтижелері деп айттық.
-

Экономикалық талдаудың мазмұны, пәні және міндеттері.

-
- **Экономикалық талдаудың мазмұның, мәнін және пәнін оның алдында тұрған міндеттері анықтайды. Негізгі міндеттерге келесілерді жатқызуға болады:**
 - 1. Бизнес-жоспарлар мен нормативтердің ғылыми-экономикалық дәйектеуін жетілдіру (оларды жасау процесінде);**
 - 2. Бизнес-жоспарлардың атқарылуын объективті және жан-жақты зерттеу мен нормативтерді орындау (есеп және есептілік мәліметтері бойынша);**
-

Экономикалық талдаудың мазмұны, пәні және міндеттері.

- 3. Еңбек, материалдық және қаржылық ресурстардың пайдалануының экономикалық тиімділігін анықтау (жеке және жиынтығы бойынша);**
 - 4. Коммерциялық есеп талаптарының орындалуын бақылау (оның толық және аяқталмаған формасы бойынша);**
 - 5. Ішкі резервтерді өлшеу және анықтау (өндірістік процестердің барлық кезеңдері бойынша);**
 - 6. Басқару шешімдерінің оптимальдылығын тексеру (иерархиялық сатының барлық баспалдақтарында).**
-

3. Экономикалық талдаудың мазмұны, пәні және міндеттері.

☐ **Бірінші міндет** –

- ☐ бизнес-жоспар мен нормативтердің ғылыми-экономикалық негіздеуін жетілдіру, ең алдымен шаруашылық қызметтің ретроспективті анализінің жасалуымен орындалады.

☐ **Екінші міндет** –

- бизнес жоспардың орындалуын, шыққан өнімдер және атқарылған қызмет пен жұмыстың саны, сапасы, құрылымы бойынша нормативтердің сақталуын есеп және есептілік мәліметтері бойынша объективті және жан-жақты зерттеу.
-

3. Экономикалық талдаудың мазмұны, пәні және міндеттері.

□ **Үшінші міндет** –

- материалдық, еңбек, өндірістік және қаржылық ресурстарды пайдалануының экономикалық тиімділігін анықтау. Өнеркәсіптік кәсіпорындарда, мысалы, осы жағдайда (әр бір) жеке экономикалық тиімділігі зерттеледі: еңбек құралдары мен заттары (ғимарат пен құрылыс, технологиялық құрал-жабдықтар, инструменттер, шикізат пен материалдар);

□ **Төртінші міндет** –

- коммерциялық есеп талаптарының орындалуын және соңғы қаржылық нәтижелерін бағалау. Кәсіпорынның барлық өндірістік қызметі және олардың қаржылық нәтижелері ең алдымен коммерциялық есеп принциптерін ұстаумен тәуелді. Өндірістік қатынастарды білдіріп, ол нарықтық қатынастарда қалыптасатын талаптарға толық жауап береді.
-

3. Экономикалық талдаудың мазмұны, пәні және міндеттері.

☐ **Бесінші міндет -**

- өндірістік процесстің барлық кезеңдерінде ішкі резервтерді өлшеу мен анықтау. Экономикалық талдау нақты пайда әкелсе, қолданбалы пән ретінде өзін толық ақтайды.

☐ **Алтыншы міндет –**

- басқару шешімдерінің оптимальдылығын түсіндіру мен зерттеу. Басқару иерархиясының барлық баспалдақтарында шаруашылық қызметтің сәттілігі тікелей түрде басқару деңгейіне, уақытылы қабылданған басқару шешімдеріне тәуелді.

☐ **Басқару шешімін дұрыс қабылдау, оның рационалдылығын және тиімділігін тек алдын ала жасалған экономикалық талдау негізіне сүйеніп жасауға болады.**

4. Экономикалық талдау түрлері.

- **Ішкі басқаруды талдау басқарушылық есепке алудың ажырамас бөлігі болып табылады, яғни кәсіпорынды басқаруды ақпараттық-аналитикалық қолдау.**
 - **Сыртқы қаржылық талдау - компания туралы сыртқы пайдаланушыларға көрсететін қаржылық есептің ажырамас бөлігі.**
-

4. Экономикалық талдау түрлері.

□ Объектіні зерттеу әдістемесіне сәйкес:

- Салыстырмалы - есептелген көрсеткіштерді жоспарланған немесе өткен жылдардағы деректермен салыстыру.
 - Факторлық - факторлардың әсер ету шамасының өсуін және өнімділік көрсеткіштерінің деңгейін анықтауға бағытталған.
 - Экономика - математикалық - экономикалық проблеманы шешудің тиімді нұсқасын таңдауға, тиімділікті арттыру үшін қорларды анықтауға бағытталған.
 - Функционалдық - құндылық - материалдық және еңбек шығындарын азайтуға бағытталған.
-

4. Экономикалық талдау түрлері.

- **Субъектілер бойынша (ішкі және сыртқы):**
 - Басқарушылық;
 - Кәсіпорынның экономикалық қызметі;
 - Аудиторлар;
 - Инвесторлар;
 - Кредиттік және қаржылық ұйымдар.
-